

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Život horníků na Kladensku – interiér domků

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_dej2_uhl08
Označení materiálu	uhl08_interier.pdf
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	PaedDr. Zuzana Vlčková
Anotace	Výukový materiál seznámí žáka s bydlením hornických rodin, zejména s vybavením interiéru hornických a dělnických obydlí.
Předmět	Dějepis
Tematická oblast	Těžba uhlí na Kladensku
Téma	Interiér hornických obydlí
Očekávané výstupy	Žák umí jednoduše popsat podmínky bydlení hornických rodin v 19. století a umí srovnat úroveň bydlení v tehdejší a současné době.
Klíčová slova	Světnice, nábytek, kamna, nádobí
Druh učebního materiálu	Dokument pro samostatnou práci žáků
Ročník	6 - 9
Cílová skupina	Nižší stupeň osmiletého gymnázia, druhý stupeň základní školy
Ověřeno	04.06.2014, O4
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	
Literatura:	
[1] SKALNÍKOVÁ, Olga. <i>Kladensko: Život a kultura lidu v průmyslové oblasti</i> . Praha: ČSAV, 1959.	
[2] KOLEKTIV AUTORŮ. <i>DOBÝVÁNÍ UHLÍ NA KLADENSKU: (historie kladensko-slánsko-rakovnické pánve)</i> . Ostrava: OKD, a.s., Ostrava, 2006.	
[3] SEIFERT, Josef a Jiří KOVAŘÍK. <i>Doly, hutě a Kladno</i> . Kladno: Statutární město Kladno, 2013.	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Interiér hornických domů před první světovou válkou

V první polovině 19. století v době prvního rozmachu hornictví na Kladensku se do Kladna stěhuje velké množství lidí z venkova i jiných měst.

Kladno bylo do té doby malým městečkem, jehož obyvatelé pracovali na statcích benediktinského kláštera. Nárůst počtu obyvatel vyvolal i stavební rozmach.

Přicházeli jednak lidé z venkova, kteří byli teprve v nedávné době uvolnění z poddanství. Obvykle zpočátku bydleli během pracovního týdne u usedlých rodin či u sedláků, na neděli se vraceli do své obce. Přicházeli však také kvalifikovaní horníci z jiných revírů (např. z Příbramska), kteří se již v Kladně trvale usazovali.

Mzdy v kladenském revíru byly však nižší než např. na Ostravsku, čímž byl i ovlivněn rozvoj výstavby.

Hornické rodiny obývaly skromné prostory, zpravidla jednu světnici (cca 16 – 20 m²) s velmi prostým zařízením. Byla však udržována v pořádku a čistotě. Pokud bydlela rodina v domku, často druhou světnici pronajímala svobodnému horníkovi, aby si tak vylepšila finanční situaci.

Světnice byla kuchyní, ložnicí i „koupelnou“.

Koupelnu nahrazoval kbelík vody nebo necky s teplou vodou, což bylo náročné, vzhledem k tomu, že horníci přicházeli z práce velmi špinaví (na dolech nebyly v té době koupelny).

Koupele pro mužstvo (horníky) byly poprvé postaveny na Dole Mayrau v roce 1908.

Pro vaření sloužila cihlová nebo později železná kamna. Topilo se v nich dřevem a později uhlím.

Horníci dostávali od samého počátku těžení na Kladensku tzv. deputát (odměnu v naturáliích).

Deputátní uhlí někteří horníci prodávali sedlákům nebo překupníkům, a tím si zlepšili svůj výdělek.

Ženatý horník měl nárok na 6 strychů uhlí (1 strych = cca 50 kg).

Pokud horníci prodali veškeré deputátní uhlí, museli topit jen uhlím, které ženy a děti nasbírali na haldách nebo **šmanty** (uhelný kal, který vznikl při praní uhlí a který horníci vozili domů na kolečku, na dvoře sušili, krájeli na kousky).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nádobí bylo umístěno v polici. Skříňka na potraviny bývala umístěna v předsíni.

Pro odkládání šatstva sloužil stojan a truhla (častěji jen jednoduchý dřevěný kufr).

V místnosti bývala jedna postel, pro novorozence kolébka. Jak se rodina rozšiřovala, přibývala obvykle jedna postel. Ostatní členové rodiny spávali na slamnicích, které se přes den ukládaly na postel nebo na půdu.

Stůl a židle stávaly u okna nebo mezi okny (pokud byla okna dvě).

Stěny domů byly obvykle vyzdobeny obrázky svatých. Některé ženy, znalé ručních prací, zdobily interiéry záclonkami a dečkami.

Později si mohli některé rodiny rozšířit obývání o jednu místnost, která se stávala ložnicí i sváteční místností, kam byli zváni hosté. Kromě postelí se svátečními přehozy bývaly v této místnosti i skříň, stůl s židlemi a skleník (prosklená skříň se svátečním nádobím a upomínkovými předměty), někdy i pohovka.

Skleník, pohovka a případně ještě zrcadlo v pozlaceném rámu patřily k luxusním kouskům vybavení domácnosti.

Některé ženy zdobily své domácnosti háčkovanými a pletenými dečkami.

Stěny domů byly zdobeny obrazy svatých.

Stěny domů se bílily, leckde i dvakrát do roka. Dřevěná podlaha se denně vytírala a jednou i vícekrát týdně drhla (s pomocí značného množství vody, rejžáku, jádrového mýdla, hadru).

Úkoly:

- 1) Jaké byly příčiny rozvoje stavebních aktivit na Kladensku?
- 2) Jak hospodařila hornická rodina s vodou? Kde byl asi zdroj vody?
- 3) Zkus jednoduše zakreslit svou představu půdorysu hornického obydlí s rozmístěním nábytku. Srovnej se spolužáky.
- 4) Jaké potraviny byly asi skladovány ve skříňce na potraviny?
- 5) Jak byla vytápěna hornická domácnost?